

ОСНОВНІ ВИЗНАЧЕННЯ

Грубий (звичайний) показник захворюваності (смертності) (CR) - кількість нових випадків захворювання на злоякісні новоутворення (або, відповідно, випадків смерті від злоякісних новоутворень), які відбулися в популяції протягом року, віднесена до середньої чисельності цієї популяції в тому самому році, виражена через показник на 100 тис. населення. Характеризує частоту захворювання та смерті від захворювання в популяції регіону і використовується для аналізу епідеміологічної ситуації в регіоні.

Стандартизований за віком показник захворюваності (смертності) (ASR) – показник захворюваності (смертності) населення, розрахований за віковою структурою “стандартного населення” для нівелювання відмінностей у віковому розподілі різних популяцій. За стандартні населення тут вибрані: широко вживаний для порівняння показників між країнами світу *світовий стандарт населення*, а також *український стандарт населення*, обрахований на основі вікової структури населення України у 2000 р. Обчислений за українським стандартом показник доцільно використовувати для порівняння між собою рівня захворюваності різних регіонів України або при вивченні динаміки захворюваності в регіоні.

Стандартна похибка (SE) оцінює ступінь точності підрахованого стандартизованого показника та використовується при подальшому обчисленні його довірчих інтервалів.

Показник розповсюдженості захворювання (“контингенти хворих”) – кількість населення, що хворіє на злоякісні новоутворення на кінець року в популяції, виражена через показник на 100 тис. населення. Характеризує поширеність злоякісних новоутворень у регіоні й використовується для визначення необхідного матеріально-технічного та кадрового забезпечення онкологічної служби.

ОПИС ПОКАЗНИКІВ, НАВЕДЕНИХ У БЮЛЕТЕНІ

Всю інформацію, вміщену у Бюлетені, обчислено за персоніфікованими даними регіональних канцер-реєстрів, які є структурними одиницями Національного канцер-реєстру України (НКР).

Інформація надається за рубриками. Кожна рубрика висвітлює окрему нозологічну форму злоякісних новоутворень (ЗН) відповідно вказаним кодам МКХ-10. Дані про захворюваність та смертність дитячого населення (віком 0-17 років) за нозологічними формами ЗН включені до відповідних рубрик. Окремою рубрикою надано інформацію про дитяче населення у регіонах.

Таблиця 1 кожної рубрики містить загальні характеристичні показники 2012 року, отримані шляхом обрахунку даних, уточнених протягом 2013 року. Для обчислення стандартизованих показників використано загальноприйнятий світовий стандарт населення та український стандарт населення України, розрахований у НКР на основі вікової структури населення України у 2000 р. (див. розділ **Основні визначення**). Всі показники надаються для чоловічого, жіночого та всього населення.

Зміна показника захворюваності 2012 року показана в порівнянні з 2011 роком. Від’ємне значення свідчить про зменшення показника в 2012 році, додатне – про збільшення. Якщо зміна показника є статистично достовірною з рівнем значущості $\leq 0,05$, то вона відображається за допомогою позначки \uparrow або \downarrow . Якщо зміна є статистично достовірною з рівнем значущості $\leq 0,01$, то вона відображується позначками $\uparrow\uparrow$ або $\downarrow\downarrow$. Статистично недостовірні різниці відображаються позначкою \sim і свідчить про те, що вона може бути наслідком випадкових коливань.

Показники **„Захворюваність та смертність дитячого населення”** обчислені як відношення кількості випадків захворювання на ЗН та смертей від ЗН серед осіб, яким не виповнилося повних 18 років на момент захворювання або смерті, до загальної кількості дитячого населення відповідної статі.

Показник **„Не прожили 1 року з числа вперше захворілих”** обчислюється відносно всіх, хто вперше захворів в 2012 р., незалежно від того, чи діагноз встановлено за життя, чи по смертно, причому враховуються смерті від будь-яких причин.

Показник **„3 числа вперше захворілих – з діагнозом, встановленим посмертно”** обчислюється як відношення кількості хворих, яким діагноз захворювання на ЗН було встановлено в 2012 році посмертно, до загальної кількості захворілих в 2012 році.

Показник **„Морфологічно підтверджений діагноз”** – це відсоток нових випадків захворювання на ЗН 2012 року з діагнозом, підтвердженим гістологічним або цитологічним дослідженням, що є загальноприйнятим визначенням показника морфологічної верифікації. Показник **„Гістологічно підтверджений діагноз”** визначається як частка гістологічно верифікованих випадків у загальній кількості діагнозів захворювання на ЗН, встановлених в 2012 році.

Показник „Виявлено хворих на профілактичних оглядах” визначено як відношення кількості хворих, виявлених на профогляді або в жіночому оглядовому кабінеті, до загальної кількості хворих, виявлених в 2012 році.

Показник „Охоплено спеціальним лікуванням первинних хворих” - це відсоток хворих, що отримали спеціальне протипухлинне лікування (радикальне, паліативне або профілактичний курс) протягом 12 місяців з моменту встановлення діагнозу, від загальної кількості захворілих в 2012 році. „3 них – отримали комбіноване та комплексне лікування” відноситься до хворих, що отримали хіміо-, гормоно-, імунотерапевтичне або променеве спеціальне лікування разом з хірургічним, на відміну від тих, що отримали тільки хірургічне спеціальне лікування.

Таблиця 2 - Захворюваність і смертність 2012 року - містить показники, обчислені з урахуванням додаткової та уточнюючої інформації, що надійшла до НКР протягом 2013 року, в розрізі областей. Показники надано для чоловічого, жіночого та всього населення за схемою: звичайний (грубий) показник, стандартизований за світовим стандартом населення та стандартизований за стандартом населення України (див. Основні визначення).

Таблиця 3 - Захворюваність і смертність 2013 року - містить показники захворюваності та смертності в розрізі областей, обчислені за оперативними даними НКР, зареєстрованими за станом на кінець 2013 року, тому слід сподіватися збільшення показників через надходження додаткової та уточнюючої інформації протягом наступного року. Показники надано для чоловічого, жіночого та всього населення за схемою: кількість випадків та звичайний показник.

Некоректним є пряме порівняння уточнених показників Таблиці 2 та показників Таблиці 3, обчисленої без урахування подальшого надходження та уточнення інформації.

Таблиця 4 містить деякі показники 2013 року, обчислені також за оперативними даними НКР.

До показника „3 числа вперше захворілих в 2013 році мали стадію згідно TNM” включені хворі з вперше виявленим захворюванням на ЗН, стадію якого обчислено за зареєстрованими індексами (p)TNM (були використані класифікації 4-го або 6-го перегляду згідно наданих регіональними реєстрами відомостей про використану класифікацію). До показника з „Не визначеною” стадією враховані тільки ті захворювання, для яких передбачене визначення стадії за класифікацією TNM, але її встановити неможливо внаслідок того, що індекси TNM відсутні чи не відповідають використаній класифікації або немає іншого визначального для стадії захворювання параметру (наприклад, ступеню диференціювання пухлини кісток чи м'яких тканин, сироваткового пухлинного маркера ЗН яєчка, та т.ін.). Хворі на ЗН, визначення стадії яких за TNM не передбачене (наприклад, саркоми матки, нефробластоми, нейробластоми та т.ін.), до показника з „Не визначеною” стадією не враховуються. Для захворювань **Хвороба Ходжкіна** та **Неходжкінські лімфоми** наведено стадії за Анн-Арбор класифікацією. У розділі **Лейкемії** наведено розподіл за формами: гострі, підгострі, хронічні та неуточнені.

Оскільки для більшості поширених у **дитячого населення** ЗН система TNM не застосовується, у цій рубриці наведено кількість та питому вагу хворих дітей з невизначеною стадією солідних ЗН (C00-C80), злویкісних лімфом (C81-C85) та неуточненою формою лейкемії (C91-C95).

Показники за **стадією**, а також „Охоплено спеціальним лікуванням” та „Виявлено на профілактичних оглядах” обчислені на підставі оперативних даних 2013 року по відношенню до кількості хворих, взятих на облік у 2013 р. з вперше в житті встановленим діагнозом, а показник „Морфологічно верифіковані” розраховано для відповідних випадків захворювання на ЗН.

Показник „Не прожили 1 року з числа вперше захворілих” обчислюється згідно викладеному в коментарі до відповідного показника Таблиці 1. Наведено також кількість хворих з посмертно встановленим діагнозом.

В таблицях Додатку А – **Статеві-вікові показники захворюваності** та Додатку Б - **Статеві-вікові показники смертності** наведено в розрізі 53-х нозологічних форм ЗН, а також всіх ЗН та всіх ЗН з виключенням немеланомних ЗН шкіри кількість випадків захворювання або смерті від ЗН, повіковий (у 5-річній віковій групі), звичайний та стандартизований за світовим стандартом населення показник на 100 тис. населення, стандартну похибку стандартизованого показника. Усі показники розраховані на основі даних НКР за 2012 рік, уточнених впродовж 2013 року.

В Додатку В надані **Вікові показники розповсюдженості ЗН** («контингенти хворих») в Україні станом на кінець 2013 р. для всього населення, чоловіків та жінок, розраховані на 100 тис. населення відповідної статі та віку.